UNIWERSYTET MEDYCZNY
IM. PIASTÓW ŚLĄSKICH WE WROCŁAWIU

Przewodniczący Rady Dyscypliny Nauki o Zdrowiu
dr hab. Michał Czapla, profesor uczelni

Wrocław, 23 lipca 2026 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr. Macieja Białorudzkiego

Przedstawiona praca doktorska mgr. Macieja Białorudzkiego pt. „Nadmierna masa ciała jako determinanta funkcjonowania seksualnego" została przygotowana pod kierunkiem prof. dr. hab. Zbigniewa Izdebskiego w Katedrze Humanizacji Medycyny i Seksuologii Instytutu Nauk o Zdrowiu Collegium Medicum Uniwersytetu Zielonogórskiego. Tematyka rozprawy doktorskiej jest aktualna i istotna zarówno z perspektywy zdrowia publicznego, jak i współczesnej opieki nad osobami z nadwagą i chorobą otyłościową. Nadmierna masa ciała pozostaje jednym z najważniejszych wyzwań zdrowotnych XXI wieku, jednak jej konsekwencje nadal często rozpatrywane są przede wszystkim w kontekście zaburzeń metabolicznych i ryzyka chorób przewlekłych. Znacznie rzadziej analizowanym obszarem pozostaje wpływ nadwagi i otyłości na funkcjonowanie seksualne, mimo że stanowi ono integralny element zdrowia, dobrostanu i jakości życia człowieka. Podjęcie tej problematyki należy zatem uznać za uzasadnione zarówno poznawczo, jak i praktycznie.

Celem rozprawy była analiza związku między nadmierną masą ciała a funkcjonowaniem seksualnym, z uwzględnieniem zarówno efektów bezpośrednich, jak i pośrednich związanych z samooceną zdrowia, czynnikami psychospołecznymi oraz uwarunkowaniami demograficznymi. Przyjęte podejście umożliwiło również określenie znaczenia funkcjonowania seksualnego jako wskaźnika powiązanego z innymi komponentami zdrowia i dobrostanu. Cel główny został rozwinięty w cztery prawidłowo sformułowane cele szczegółowe, odpowiadające kolejnym publikacjom wchodzącym w skład cyklu. Obejmowały one ocenę występowania i zmian nadmiernej masy ciała w populacji dorosłych Polaków, analizę związku pomiędzy wskaźnikiem BMI a funkcjonowaniem seksualnym, identyfikację bezpośrednich i pośrednich mechanizmów tej zależności oraz określenie znaczenia funkcjonowania seksualnego w relacji z innymi komponentami zdrowia w grupie pracowników ochrony zdrowia. Wybór tematu oraz konstrukcja celów świadczą o trafnym rozpoznaniu aktualnego i niedostatecznie zbadanego problemu w dyscyplinie nauki o zdrowiu.

Rozprawa ma formę nowoczesnego doktoratu opartego na cyklu czterech powiązanych tematycznie publikacji naukowych opublikowanych w czasopismach o zasięgu międzynarodowym:

1. Białorudzki M, Haczyński J, Sierpiński R, Mazur J, Kozakiewicz A, Izdebski Z. *Changes in body weight in various population groups in Poland during the COVID-19 pandemic – a comparison of two cross-sectional studies*. Ann Agric Environ Med. 2024;31(3):362–370.
   IF: 1,3; MEiN: 100.
2. Białorudzki M, Mazur J, Haczyński J, Kozakiewicz A, Izdebski Z. *Body weight and assessment of sexual life – a cross-sectional study*. Ann Agric Environ Med. 2024;31(2):212–218.
   IF: 1,3; MEiN: 140.
3. Białorudzki M, Mazur J, Izdebski Z. *Relationship between body weight and sexual functioning evaluation index*. Archives of Medical Science. 2025.
   IF: 3,3; MEiN: 100.
4. Białorudzki M, Undra M, Izdebski Z. *Impact of body weight on the relationships between sleep quality in healthcare workers and their somatic health, sexual life, occupational burnout and stress*. Int J Occup Med Environ Health. 2024;37(5):545–556.
   IF: 1,4; MEiN: 100.

Łączny współczynnik Impact Factor publikacji wchodzących w skład cyklu wynosi 7,3, natomiast suma punktów MEiN 440. Doktorant jest pierwszym autorem wszystkich publikacji wchodzących w skład cyklu, a ponadto pełnił funkcję autora korespondującego.

W dokumentacji przedstawiono również procentowy udział Autora w przygotowaniu poszczególnych prac, wynoszący od 40% do 70%, oraz szczegółowo opisano zakres wykonywanych przez niego zadań. We wszystkich publikacjach doktorant pełnił wiodącą rolę, obejmującą między innymi udział w opracowaniu koncepcji badań, analizie danych, interpretacji wyników oraz przygotowaniu manuskryptów. Należy podkreślić, że obowiązujące przepisy ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz praktyka Rady Doskonałości Naukowej nie wymagają formalnego określania procentowego udziału poszczególnych autorów publikacji, zwłaszcza gdy ich wkład został szczegółowo opisany. Niemniej jednak przedstawienie tych danych należy ocenić jako przejaw transparentności zespołu badawczego oraz dodatkowe potwierdzenie istotnego i samodzielnego udziału Doktoranta w realizacji przedstawionego projektu naukowego.

W części teoretycznej rozprawy Doktorant prawidłowo przedstawił aktualny stan wiedzy dotyczący nadmiernej masy ciała, jej wieloczynnikowej etiologii i konsekwencji zdrowotnych, a także znaczenia seksualności i funkcjonowania seksualnego jako elementów zdrowia i jakości życia. Szczególnie wartościowe jest przedstawienie analizowanego problemu w ujęciu biopsychospołecznym, uwzględniającym nie tylko parametry biologiczne, lecz również samoocenę zdrowia, obraz własnego ciała, poczucie atrakcyjności oraz czynniki społeczne i demograficzne. Autor właściwie wskazuje, że współczesna opieka nad osobą z nadmierną masą ciała nie powinna ograniczać się wyłącznie do redukcji masy ciała i oceny ryzyka metabolicznego, ale powinna uwzględniać również subiektywne funkcjonowanie pacjenta, jego dobrostan oraz jakość życia.

Uzasadnienie połączenia publikacji w jeden cykl zostało przedstawione logicznie i przekonująco. Pierwsza publikacja stanowi epidemiologiczne tło dla dalszych analiz, przedstawiając występowanie i kierunki zmian masy ciała w populacji dorosłych Polaków oraz identyfikując grupy szczególnie narażone na jej wzrost. Druga praca koncentruje się bezpośrednio na zależności pomiędzy wskaźnikiem BMI a funkcjonowaniem seksualnym, natomiast trzecia rozwija ten problem poprzez zastosowanie modelowania równań

strukturalnych i identyfikację mechanizmów pośredniczących. Czwarta publikacja poszerza analizę o związki funkcjonowania seksualnego z jakością snu, stresem i wypaleniem zawodowym wśród pracowników ochrony zdrowia. Kolejne badania nie stanowią zatem przypadkowego zestawienia tematycznie zbliżonych prac, lecz tworzą konsekwentnie zaplanowany cykl prowadzący od charakterystyki epidemiologicznej problemu, poprzez analizę zależności, aż do określenia jej mechanizmów oraz znaczenia klinicznego.

Przedstawione badania zostały zaprojektowane w sposób logiczny i spójny, a zastosowane metody badawcze są adekwatne do postawionych celów. Do analiz wykorzystano dane z ogólnopolskich, reprezentatywnych badań populacyjnych przeprowadzonych w latach 2020 i 2021, obejmujących odpowiednio 3000 i 2500 respondentów, a także dane z badania przeprowadzonego w 2022 roku wśród 2340 pracowników ochrony zdrowia. Ogólnokrajowy zasięg badań oraz liczebność analizowanych prób stanowią istotną wartość metodologiczną rozprawy i zwiększają znaczenie uzyskanych wyników. Wszystkie projekty zostały przeprowadzone z zachowaniem właściwych standardów etycznych i uzyskały zgodę Komisji ds. Etyki Badań Uniwersytetu Warszawskiego.

Szczególnie pozytywnie należy ocenić zastosowanie zróżnicowanych i zaawansowanych metod statystycznych, dostosowanych do charakteru analizowanych zmiennych i poszczególnych pytań badawczych. W badaniach wykorzystano między innymi hierarchiczne modele regresji liniowej, uogólnione modele liniowe, wielomianową regresję logistyczną oraz modelowanie równań strukturalnych. Zastosowanie SEM umożliwiło wykroczenie poza prostą ocenę korelacji pomiędzy BMI i funkcjonowaniem seksualnym oraz umożliwiło ocenę potencjalnych ścieżek pośredniczących oraz modelowanie zależności między zmiennymi. Wykazano, że relacja pomiędzy masą ciała a funkcjonowaniem seksualnym ma charakter wieloczynnikowy i w dużej mierze pośredni, a istotną rolę odgrywają w niej samoocena zdrowia oraz postrzegana atrakcyjność fizyczna. Takie podejście stanowi jedną z najważniejszych wartości naukowych przedstawionej rozprawy.

Każda z publikacji wchodzących w skład cyklu została przygotowana poprawnie pod względem metodologicznym, z zastosowaniem właściwie dobranych metod analizy oraz odpowiednich narzędzi badawczych. Wykorzystany indeks funkcjonowania seksualnego oparto na pytaniach stosowanych od wielu lat w ogólnopolskich badaniach nad zdrowiem i życiem seksualnym Polek i Polaków. W poszczególnych publikacjach potwierdzono jego wysoką rzetelność oraz jednoczynnikową strukturę. Przedstawione wyniki odpowiadają postawionym celom badawczym, a ich interpretacja nie wykracza poza zakres przeprowadzonych analiz.

Na uwagę zasługuje również interdyscyplinarny charakter rozprawy, łączący zagadnienia z zakresu zdrowia publicznego, dietetyki, seksuologii, psychologii zdrowia oraz medycyny pracy. Uzyskane wyniki wskazują, że nadmierna masa ciała wiąże się z gorszą oceną funkcjonowania seksualnego, jednak zależność ta nie ma wyłącznie charakteru biologicznego. Istotną rolę odgrywają również subiektywna ocena własnego zdrowia, postrzeganie atrakcyjności fizycznej, jakość snu, stres oraz wypalenie zawodowe. Wyniki te mają znaczenie poznawcze, ale również praktyczne, ponieważ przemawiają za uwzględnianiem funkcjonowania seksualnego w kompleksowej ocenie zdrowia i jakości życia osób z nadwagą i otyłością. Mogą także stanowić podstawę projektowania bardziej spersonalizowanych interwencji, które nie będą koncentrować się wyłącznie na redukcji masy ciała, lecz również na poprawie obrazu własnego ciała, dobrostanu psychicznego i funkcjonowania seksualnego.

Opis ograniczeń zarówno w samej rozprawie doktorskiej, jak i w publikacjach wchodzących w skład cyklu świadczy o dojrzałości naukowej Doktoranta i jego umiejętności krytycznej oceny własnych badań. Autor słusznie

wskazuje przede wszystkim na przekrojowy charakter analiz i brak obserwacji podłużnej, które ograniczają możliwość jednoznacznego formułowania wniosków przyczynowo-skutkowych. Prawidłowo zwraca również uwagę na nieuwzględnienie szczegółowych danych dotyczących chorób współistniejących oraz na ograniczenia związane z wykorzystaniem wskaźnika BMI i danych samoopisowych. Jednocześnie zasadnie podkreśla wartość reprezentatywnych prób populacyjnych oraz zastosowania technik modelowania równań strukturalnych, które umożliwiły ocenę bardziej złożonych zależności i potencjalnych mechanizmów pośredniczących. Ograniczenia te nie podważają wartości poznawczej rozprawy, lecz wyznaczają kierunki dalszych badań podłużnych, klinicznych i interwencyjnych.

Nie mam krytycznych uwag dotyczących strony metodologicznej rozprawy ani jakości publikacji wchodzących w skład cyklu. W mojej ocenie część sformułowań zawartych we wnioskach mogłaby zostać przedstawiona z większą ostrożnością interpretacyjną. Jednocześnie należy podkreślić, że Autor w dyskusji prawidłowo wskazuje ograniczenia wynikające z przekrojowego charakteru badań oraz brak możliwości wyciągania wniosków o charakterze przyczynowym. Pewien niedosyt budzi natomiast sposób sformułowania wniosków przedstawionych w rozdziale 3.6 rozprawy. Wnioski te w znacznej części opisują spójność cyklu, wykorzystane projekty badawcze, rolę Doktoranta oraz wyniki poszczególnych publikacji. Informacje te są prawidłowe i znajdują uzasadnienie w przeprowadzonych badaniach, jednak w mojej opinii wnioski powinny w bardziej bezpośredni sposób odpowiadać na cel główny oraz cztery cele szczegółowe rozprawy. Odpowiedź na główny problem badawczy została przedstawiona w streszczeniu, omówieniu poszczególnych publikacji oraz dyskusji wyników. Z treści rozprawy wynika jednoznacznie, że nadmierna masa ciała wiąże się z gorszym funkcjonowaniem seksualnym, jednak relacja ta jest wieloczynnikowa i w dużym stopniu pośredniczona przez samoocenę zdrowia i postrzeganą atrakcyjność fizyczną. W rozdziale zatytułowanym „Wnioski" zabrakło jednak krótkiej, syntetycznej odpowiedzi formułującej ten nadrzędny wynik całego cyklu. Zamiast ponownego przedstawiania celu i rezultatów każdej publikacji odrębnie, korzystniejsze byłoby sformułowanie kilku wniosków odpowiadających kolejno na cel główny oraz cele szczegółowe rozprawy. Uwaga ta ma charakter redakcyjno-syntetyzujący i nie podważa poprawności uzyskanych wyników ani wartości naukowej przedstawionego cyklu.

Analiza życiorysu zawodowego i dorobku naukowego wskazuje na bardzo dobre przygotowanie Doktoranta do prowadzenia samodzielnej działalności badawczej. Na szczególną uwagę zasługuje jego udział w ogólnopolskich projektach epidemiologicznych, w tym w badaniu dotyczącym zdrowia seksualnego i prokreacyjnego w sytuacji wielochorobowości, a także członkostwo w zespole akademickim Światowej Organizacji Zdrowia uczestniczącym w pracach związanych z adaptacją wytycznych dotyczących odpowiedzi systemu ochrony zdrowia na potrzeby osób doświadczających przemocy seksualnej. Dorobek Doktoranta należy ocenić jako bardzo dobry, zwłaszcza z uwzględnieniem etapu kariery naukowej, na którym obecnie się znajduje. Obejmuje on, poza czterema publikacjami tworzącymi cykl doktorski, 18 dodatkowych prac, a jego łączny współczynnik Impact Factor wynosi 26,43, przy sumie 1460 punktów ministerialnych. Wielu kandydatów ubiegających się o stopień doktora posiada na tym etapie wyłącznie pojedynczą publikację niezbędną do wszczęcia postępowania oraz prace bezpośrednio wchodzące w skład rozprawy. Na tym tle aktywność publikacyjna, projektowa i organizacyjna mgr. Macieja Białorudzkiego zasługuje na jednoznacznie pozytywną ocenę. Informacje te nie stanowią jednak podstawy oceny samej rozprawy, lecz potwierdzają konsekwentny rozwój naukowy Doktoranta oraz jego przygotowanie do dalszej samodzielnej pracy badawczej.

Przedstawiona rozprawa wskazuje, że Doktorant posiada ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie nauki o zdrowiu, potrafi samodzielnie identyfikować istotne problemy badawcze, dobierać adekwatne metody ich rozwiązania oraz krytycznie interpretować uzyskane wyniki. Cykl publikacji stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego dotyczącego złożonych zależności pomiędzy nadmierną masą ciała a funkcjonowaniem seksualnym. Szczególną wartością rozprawy jest wykazanie, że związek ten ma charakter nie tylko bezpośredni, ale również pośredni, a ważną rolę odgrywają w nim subiektywna ocena zdrowia i atrakcyjności fizycznej. Praca potwierdza samodzielność naukową Doktoranta, jego znajomość analizowanej problematyki oraz umiejętność wykorzystania zaawansowanych metod statystycznych. W trakcie publicznej obrony rozprawy doktorskiej chciałbym poprosić Doktoranta o odniesienie się do następującego pytania:

1. *W jaki sposób, Pana zdaniem, wyniki przedstawionych badań mogłyby zostać wykorzystane w codziennej praktyce klinicznej? Czy uważa Pan, że ocena funkcjonowania seksualnego powinna stać się elementem rutynowej, kompleksowej opieki nad osobami z nadwagą i chorobą otyłościową? Jeśli tak, którzy członkowie zespołu terapeutycznego powinni odgrywać w tym procesie kluczową rolę?*
2. *Przedstawione badania mają charakter przekrojowy i pozwoliły zidentyfikować szereg zależności pomiędzy nadmierną masą ciała, samooceną zdrowia, obrazem własnego ciała oraz funkcjonowaniem seksualnym. Jakie widzi Pan dalsze kierunki rozwoju tego programu badawczego? Czy planuje Pan realizację badań prospektywnych lub interwencyjnych, które pozwoliłyby zweryfikować przyczynowy charakter zaobserwowanych zależności oraz ocenić skuteczność potencjalnych interwencji?*

Podsumowując, przedstawiona rozprawa doktorska mgr. Macieja Białorudzkiego pt. „Nadmierna masa ciała jako determinanta funkcjonowania seksualnego" spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim zgodnie z art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w związku z powyższym zwracam się do Rady Naukowej Dyscypliny Nauki o Zdrowiu Uniwersytetu Zielonogórskiego z wnioskiem o nadanie mgr. Maciejowi Białorudzkiemu stopnia doktora w dyscyplinie nauki o zdrowiu.

Jednocześnie, z uwagi na aktualność i oryginalność podjętej problematyki, spójność przedstawionego cyklu publikacji, wykorzystanie reprezentatywnych badań ogólnopolskich, wysoki poziom metodologiczny analiz, w tym zastosowanie modelowania równań strukturalnych, oraz istotny wkład rozprawy w rozwój wiedzy dotyczącej biopsychospołecznych uwarunkowań funkcjonowania seksualnego osób z nadmierną masą ciała, wnioskuję o wyróżnienie rozprawy doktorskiej.

Dr hab. Michał Czapla, prof. UMW

Dietetyk, ratownik medyczny

Specjalista promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej